

S. M.

"Przedstawianie pieców na tabliczkach z Koryntu", Juliusz Ziomecki, Warszawa 1958 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 4/4, 739-740

1959

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

języku chińskim. Z tego względu nie znane są też nam poważne prace profesora Li Jania, kierownika Zakładu Historii Przyrodoznawstwa Chińskiej Akademii Nauk. Wszystkie te prace poświęcone są historii matematyki chińskiej i obejmują zarówno syntetyczne przeglądy rozwoju tej dyscypliny, jak szczegółowe opracowania poszczególnych jego fragmentów.

Pomniejsze prace Li Jania zostały wydane łącznie w pięciotomowym zbiorze artykułów, którego zawartość poznać możemy z krótkiego angielskiego streszczenia.

Tom pierwszy poświęcony jest poszczególnym osiągnięciom matematyki chińskiej. Mowa jest tu o teorii ułamków, twierdzeniu Pitagorasa, metodach pierwiastkowania, teorii równań, teorii szeregów, trójkącie Pascala itp. Wstępem do tomu jest krótki szkic rozwoju matematyki w Chinach.

Tom drugi zajmuje się księgami matematycznymi napisanymi w różnych okresach. Znajduje się tu także bibliografia tej literatury w niektórych okresach.

Tom trzeci obejmuje dzieje wprowadzenia do Chin zdobyczy matematyki zachodniej oraz prac chińskich rozwijających dalej te osiągnięcia. Tom zawiera odpowiednie tabele chronologiczne.

Tom czwarty grupuje artykuły o metodach rachunkowych chińskich rachmistrzów i abakach arytmetycznych chińskiego pochodzenia oraz o nauczaniu matematyki w Chinach.

Wreszcie tom piąty poświęcony jest głównie kontaktom matematyki chińskiej z naukami innych krajów Azji, a więc Japonii, Korei i krajów mahomekańskich. Tom zawiera również bibliografię historii matematyki w Chinach.

E. O.

Maria Żywirska, *10 lat Związkowego Muzeum Górniczego*. Wyd. Górniczo-hutnicze Z. Z. Górników w Katowicach, Katowice 1958, s. 80, 47 + 7.

Autorka przedstawia 10-letnią działalność i osiągnięcia Muzeum Górniczego, powstałego w 1948 r. w Sosnowcu przy Związku Zawodowym Górników. Omawia prace badawcze i akcję oświatową Muzeum wskazując na jego pozycję wśród innych nielicznych tego typu placówek muzealnych w Polsce. Kolejne przedstawienie działów Muzeum (np. fototeka, ikonoteka, zbiory rysunków technicznych i starych map, zabytki kultury materialnej, kartoteka starych kopaliń i hut itp.) uzupełniają zdjęcia eksponatów zamieszczone poza tekstem.

S. M.

Juliusz Ziomecki, *Przedstawianie pieców na tabliczkach z Koryntu*. Prace Zakładu Archeologii Antycznej IHKM PAN, zeszyt 13, Warszawa 1958, s. 20 oraz 3 tablice z 19 rycinami (maszynopis powielany).

Odkryte w 1879 r. w Penteskufia koło Koryntu w dużej ilości terrakotowe tabliczki pochodzące z przełomu VIII i VI wieku przed n.e. zawierają wyobra-

zenia scen figuralnych oraz różnych przedmiotów. Pewna część tych tabliczek przedstawia postacie górników przy pracy oraz wizerunki pieców. Autor przytacza sądy poprzednich badaczy na temat owych rysunków. Jedni bowiem uważali je za greckie piece hutnicze (A. Milchhöfer, A. Furtwängler), inni za piece garncarskie (O. Rayet).

Rozstrząsanie dotychczasowych wiadomości na temat konstrukcji greckich pieców garncarskich i hutniczych oraz porównywanie obydwu hipotez skłania autora do uznania pieców wyobrażonych na tabliczkach z Koryntu za piece garncarskie.

S. M.

Aleksander Krawczuk, *Wybór źródeł pisanych do dziejów górnictwa i metalurgii świata antycznego*. Część I, *Cynk i mosiądz*. Prace Zakładu Archeologii Antycznej IHKM PAN pod red. Kazimierza Majewskiego i Tadeusza Zawadzkiego, zes. 1. Warszawa 1957, s. 52. (wydawnictwo powielane).

Część pierwsza szerzej zakrojonych badań A. Krawczuka nad źródłami dotyczącymi starożytnego górnictwa i metalurgii przynosi nowe wiadomości o technice produkcji cynku i mosiądzu. Autor wskazuje na ważność bogatej greckiej terminologii metalurgicznej i wtórnych źródeł pisanych (np. traktaty farmaceutyczne, geograficzne) wobec zaginięcia najważniejszych pozycji starożytnej literatury z zakresu górnictwa i hutnictwa głównie okresu hellenistycznego.

Analiza zachowanych źródeł, ustalenie ich współzależności i filiacji daje interesujące wyniki nie tylko z punktu widzenia heurystyki, ale może też wnieść ciekawe hipotezy dotyczące się samego tematu badań (np. poziom techniki metalurgicznej w danym okresie czasu, początki produkcji mosiądzu itp.).

Zestawienie źródeł antycznych dotyczących cynku i mosiądzu (stosunkowo bogatszych niż dla innych metali) z późniejszymi takimi źródłami z okresu średniowiecza i Odrodzenia ma na celu porównanie postępu metalurgii i ustalenie etapów jej rozwoju w ciągu dziejów.

S. M.

E. G. R. Taylor, *The Mathematical Practitioners of Tudor and Stuart England*. Cambridge 1954, s. 443.

Książka E. G. R. Taylora *Matematyka praktyczna i jej przedstawiciele w Anglii w okresie Tudorów i Stuartów* jest bardzo wyczerpującym i solidnym studium, które stara się objąć wszystkie dziedziny, gdzie matematyka stosowana gra główną rolę.

Omawiane dzieło jest podzielone na trzy części: część pierwsza, opisowa, liczy 162 s.; część druga, poświęcona przedstawicielom ("practitioners"), obejmuje krótkie charakterystyki 583 uczonych, przedstawicieli matematyki prak-